

4 траўня 1999 г.

аўтарак

НЯВІНЫ

№47 (578)

кошт свабодны

Спекхард прывёз у Мінск пакет

Алесь ДАШЧЫНСКІ

У Мінск з візітам прыбыў пасол ЗША ў Беларусі Дэніэл Спекхард. Як сцвярджаюць нашыя крыніцы, амбасадар прывёз пакет дакументаў па вырашэнні канстытуцыйнага крызісу ў Беларусі, а таксама драздоўскай праблемы. Што канкрэтна запрапануе амерыканскі бок, пакуль невядома. Нагадаем, спадар Спекхардазнак пратэсту пакінуў Беларусь яшчэ ў чэрвені мінулага года, пасля выдварэння беларускімі ўладамі са сваёй рэзідэнцыі ў комплексе «Дразды».

Візіт у Мінск Дэніэла Спекхарда менавіта ў гэтыя дні аказаўся для многіх нечаканацца. Як нам паведамілі ў інфармацыйнай службе амерыканскай амбасады, Дэніэл Спекхард прыялеў, каб ацаніць развіціе палітычных падзеяў у Беларусі і данесці да беларускіх уладаў пункт гледжання амерыканскага ўрада. Апроч гэтага, Д. Спекхард збіраецца абмеркаваць пытанне наконт крызісу вакол Драздоў. Падчас свайго піцізэнія прабывання ў Мінску Спекхард таксама прыме ўдзел ва ўрачыстай цырымоніі адкрыцця офіса інфармацыйнага цэнтра. У прэс-службе МЗС нас пераконвалі, што пасол ЗША прыялеў відключна дзеля абмеркавання пытання па сваім размешчэнні. Маўляў, для новай

рэзідэнцыі беларускія ўлады прапануюць розныя варыянты. У МЗС паведамілі таксама, што запланаваныя сустэречы Д. Спекхарда з адным з намеснікаў міністра замежных спраў, з прадстаўнікамі «Дыпсервіса», а таксама з беларускім паслом у ЗША В. Цэпкалам, які ўжо амаль год знаходзіцца ў Мінску ў сувязі з драздоўскім крызісам. Як нам сказаў Цэпкал, ён яшчэ не збіраецца ў Вашынгтон хади на тыдзень. Яго там пакуль не чакаюць. В. Цэпкалі лічыць, што Д. Спекхард падчас візіту ў Мінск «агледзіць памяшканне, перш чым прывезці сюды сваю сям'ю».

Як нам стала вядома, амерыканскі бок патрабуе ад беларускіх уладаў пра-
бачэнію за парушэнне Венскай канвенцыі. Апроч таго, амерыканцы выставілі рахунак і чакаюць ад беларускага боку кампенсацыяў (сума даволі вялікая) за страчаную рэзідэнцыю ў комплексе Дразды.

Дарэчы, нямецкая амбасада да гэтага часу не вырашила пытанне наконт аналаічных кампенсацыяў. Улады запрапанавалі некалькі варыянтаў для размяшчэння рэзідэнцыі пасла Хорста Вінкельмана, але ніводзін з іх не падышоў.

Гутарку з Дэніэлам Спекхардам, якая адбылася напярэдадні яго прылету ў Мінск, чытаючы на 3-й паласе.

фота НЕБУ/Гомель

Нямецкага тэлежурналіста наведаў КДБ

Аддзел інфармацыі

Невядомыя супрацоўнікі Камітэта дзяржаўнай бяспекі Беларусі папярэдзілі нямецкага журналіста Хольгера Куліка аб адказнасці за «неправільнае асвятленне сітуацыі ў Беларусі», зо красавіка супрацоўнікі «органу» наведалі журналіста, які здымамаў у Беларусі рэпартаж для буйнейшай тэлекампаніі ZDF, на кватэры ў яго сябровоў. Прадявіўшы пасведчанне, супрацоўнікі КДБ папярэдзілі Хольгера Куліка, што ён знаходзіцца на тэрыторыі Беларусі без службовага дазволу, што можа выклікаць яго затрыманне тэрмінам да 5 сутак і канфіскацыю адзяняў відэматаў. Яго сябровоў.

Трэба адзначыць, што Кулік знаходзіцца ў Беларусі як прыватная асоба і не рабіць здымкі на прафесійную відэакамеру. Усе яго сустэречы таксама наслілі выключна прыватныя характеристы. Аналагичная праграма візіту Куліка ў Беларусь восенню мінулага года вылілася ў паўгадзінны спецрэпартаж «Пераможаныя страх» аб дзеянасці презідэнта Лукашэнкі ў дачыненні да апазіцыйных партый і рухаў, які быў паказаны некалькім еўрапейскім тэлеканаламі з аўдытаў рэзультатам больш чым 100 мільёнаў чалавек. Менавіта гэта і магло, на думку Куліка, выклікаць узмоцненую ўвагу да яго з боку «органу». Хольгер Кулік пакінуў Беларусь, як і планаваў, увечары 1 траўня. Ніякіх інцыдэнтаў на мяжы з ім не адбылося.

Расцілou ПЕРМЯКОУ

Заўтра ў Беларусі будзе афіцыйна адзначацца дзень друку. Як і шмат іншых святаў, гэтае нам засталося ў спадчыну ад СССР – у гонар таго факта, што 5 траўня 1912 года выйшаў першы нумар газеты «Правда». А вось у большасці краінаў свету СМИ ўжо адсвятковалі сваё прафесійнае свята – 3 траўня адзначаецца як Сусветны дзень свабоды прэсы.

3 нагоды свята сабраў прэс-канферэнцию старшыня дзяржаўнага камітэта па друку Міхаіл Падгайны. Як прыемную навіну, ён анансаваў новы этап расійска-беларускай інтэграцыі: з гэтага панядзелка ў Маскве можна будзе набыць чатыры беларускі дзяржаўныя газеты – у рамках эксперыменту на кожным маскоўскім вакзале будуть выстаўляцца на продаж па 40 асобнікаў «Советской Белоруссии», «Звязды», «Народной газеты»... Акрамя таго, у дзяржаўнай «Российской газете» цяпер будзе ўкладыш з беларускай інфармацыяй (а ў адной з беларускіх газетаў – укладыш з расійскай інфармацыяй). Так што, калі вы рагтам альпіністеся ў Маскве і перад дарогай на радзіму вам спатрэбіцца загарнуць якое-будзь смажанае кураня, самым патрыятычным будзе распушкаць шаптак «Гу-

док» і набыць там роднае выданне. Але не крыйдуйце, калі вашае кураня сапуецца да часу, – газеты ў нас такія.

Па словам Міхаіла Падгайнага, на сёняшні дзень дзяржаўны камітэт па друку адзначаючыя відзе 9 судовых працэсаў з газетамі. У асноўным гэта суды за прызнанне несапраўднымі папярэджанняў дзяржкамдруку.

Нагадаем, што ў лютым камітэт па друку вынес 6 практычна аднолькавых папярэджанняў незалежным выданням за публікацыю дакументаў Цэнтрвыбаркама, а таксама аркушыка календара за 16 траўня. Папярэджанні за «заклік да захопу ўлады» атрымалі НАВІНЫ, «Беларуская Дзялова Газета», «Народная Боля», «Імя», «Свободныя Новости» і «Пагоня». Усе гэтыя папярэджанні былі абскардзаны газетамі ў судах. Суды

КРЫЖ НА КУРАПАТАХ

Гарачая лінія

Місія МВФ прыбуздзе ў Мінск 18 траўня

Чарговая місія Міжнароднага валютнага фонду прыбуздзе ў Мінск 18 траўня. Яна будзе знаходзіцца ў рэспубліцы 10 дзён і завершыць працу 28 траўня. Місія прыбуздзе для складання штогадовага агляду працы эканомікі рэспублікі. Чакаеца таксама, што беларускія ўлады правядуць перамовы па прадастаўленні Беларусі крэдыту ў памеры каля 100 млн. долараў.

Аддзел інфармацыі

Рынкі абязлюднелі

З 1 траўня перасталі працаўцаў рэчавых рынкі Гродна.

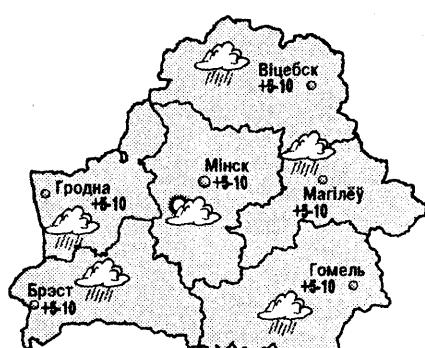
Прадпрымальнікі абвясцілі бестэрміновую акцыю пратэсту.

У Гродне 10 тысяч прадпрымальнікі. Па ацэнках прафсаюзнікай, каля паловы з іх звязаныя з гандлем на рэчавых рынках, самы буйны з якіх – «Паўднёвы». Прадпрымальнікі пратестуюць супраць кабальных умоваў сертыфікацыі сваіх тавараў, уведзенай ўладамі. Яны таксама патрабуюць змяншэння фіксаванага падатку. З красавіка мясцовыя ўлады пачалі спаганіць з прадпрымальнікай штомесяц 10 мінімальных заробкаў. З траўня гэта сума аўтаматычна павысілася ў два разы. Каб ізаляваць прафсаюзнага лідэра Валеру Леванеўскую, які рыхтаваў акцыю пратэсту, ўлады 27 красавіка знайшлі надуманы повад, каб засудзіць яго на 13 сутак арышту.

Леванеўскі пакуль хаваецца, аднак міліцыя чамусыць асабліва не шукае яго. Прадпрымальнікі лічаць, што ўлады вырашилі скаваць прафсаюзнага лідэра за краты на час, калі ў Гродне адбудзеца пасяджэнне парламенцкага сходу Рэспублікі Беларусь – 10-12 траўня.

Сяргей МАКСІМОВІЧ

НАДВОР'Е

5 траўня па рэспубліцы чакаеца пераменная воблачнасць, месцамі кароткачасовыя ападкі. Вечер паўночна-заходні, 4–9 м/сек. Тэмпература паветра наччу ад 0 да мінус 5, месцамі плюс 1–3.

Курс наяўнага долара на «чорным рынке»

415 000

«Спадзяюся, што 16 траўня пройдзе мірна»

Алесь ДАШЧЫНСКІ

Надзвычайны і Паўнамоцны пасол ЗША Дэніэл СПЕКХАРД у чэрвень мінулага года пакінуш Беларусь пасля таго, як улады выселілі яго з рэзідэнцыі ў дыпламатычным комплексе «Дразды». У Вашынгтоне спадар Спекхард займаецца амерыкано-беларускім адносінамі, штодзённа падтырмівае контакты з амерыканскай амбасадай у Мінску. На мінульым тыдні ён прыняў удзел у слуханнях па сітуацыі ў Беларусі, якія адбыліся ў Кангрэсе ЗША. З Дэніэлам Спекхардам гутарыць наші карэспандэнты.

— Спадар Спекхард, як Вы ацэнваеце сёняшнюю «тэмпературу» амерыкано-беларускіх адносін?

— Безумоўна, яны вельмі і вельмі няпростыя. Адносіны націягнутыя, і шмат патрэбна працаўца, каб палепшыць справы. Канечно, гэта будзе нялёткай задачай, асабліва ў святле апошніх падзеяў на Беларусі. На працягу доўгага часу мы настойваем, каб беларускае краініцтва ажыццяўляла больш рашучыя дзеянні ў галіне дэмакратыі, правоў чалавека, і расчараўвала, што гэтыя працэсы ў Беларусі ідуць вельмі маруд-

на. Мы, аднак, не пакідаем сваіх намаганняў і спадзямеся, што, магчыма, на працягу наступнага года двухбаковыя адносіны палепшыцца разам з паліпшэннем дэмакратычных працэсаў у вашай краіне.

— Чаго можна чакаць пасля 20 ліпеня, калі скончыцца легітимны тэрмін презідэнцтва спадара Лукашэнкі?

— Гэта вельмі няпростое пытанне. Цяжка прадказваць, што можа здарыцца на той момант у будучым. Канешне, вельмі важна, каб краініцтва Беларусі выкарысталася час, што застаецца да 20 ліпеня, для наладжвання

сувязі з апазіцыяй ды вялікай колъкасцю беларусаў, нязгодных з сучасным становішчам. Неабходна вярнуць грамадству еднасць і такім чынам вырашыць канстытуцыйныя проблемы.

— Пэўны час Вы мацеце магчымасць назіраць за пасяджэніем ў нашай краіне з Вашынгтона. Што Вас найбольш непакоіць у палітычным працэсе ў Беларусі? Як Вы ацэнваеце магчымасць правядзення презідэнцкіх выбараў у траўні?

— Мяне найбольш турбуе тэндэнцыя выкарыстання ўрадам сілы для падаўлення грамадскіх пратэстуў і апазіцыі. Я думаю, што гэта можа прывесці толькі да непрыемнасці ў будучым. Кожнаму грамадству, кожнай краіне неабходны механізм, які б дазваляў мірным шляхам даць выхад незадавальненню і апазіцыі да палітыкі ўрада. Спрабы краініцтва падавіць адкрытыя грамадскія пратэсты і грамадзянскія акцыі не могуць

быць паспяховыі і не адпавядаюць доўгатэрміновым інтарэсам Беларусі. Што да другой часткі пытання, то ўрад ЗША разглядае выбары

16 траўня як вынік крызісу, выкліканага рэферэндумам 1996 года. Яшчэ тады мы настойвалі на неабходнасці супрацоўніцтва беларускага краініцтва з апазіцыяй і Вярховным Саветам 13-га скликання для вырашэння дылемы, якая паўсталая перад вашай краінай, часткай працы на карысць еднасці, у якой палягае будучыя палітычныя жыцця.

— Спадар Спекхард, Вашыя калегі, паслы Еўрасаюза, вярнуліся ў Мінск. Чаму Вашае вяртанне змяняваеца і калі дыпламатычныя крызісы вакол Драздоў вырашыцца?

— Мы знаходзімся ў працэсе перамоваў з краініцтвам Беларусі і ўжо дасягнулі пэўных поспехаў у некаторых пытаннях. Наперадзе ў нас шмат працы. Я спадзяюся, што ў недалёкім будучым, калі справы будуть рухацца гэтаак жа, як сёння, я змагу вярнуцца ў Беларусь. На жаль, я не могу дакладна сказаць, калі гэта адбудзеца. Паміж нашымі ўрадамі вызначыўся прагрэс у вырашэнні крызісу вакол Драздоў.

— Кірауніцтва Беларусі замарозіла супрацоўніцтва з НАТО, а яго выкаванні ў адрас Злучаных Штатаў носяць не-

дружалюбны характар. Як гэта ўплывае на амерыкано-беларускія адносіны?

— Несумненна, усё гэта зрабіла і без таго нацягнутыя адносіны яшчэ больш складанымі. Галубая проблема заключаецца ў тым, каб не дазволіць падобным праивам нанесці непрапрыйманы ўрон стаункам паміж ЗША і Беларусью. Я лічу, што мы можам пазбегнуць гэтых наступстваў, бо ў стратэгічных інтарэсах нашых краін прадухіліць шкоду, якую могуць нанесці двухбаковым адносінам розныя зменшыя падзеі. Вельмі многае ў будучым для Беларусі залежыць ад інтэграцыі ў єўрапейскую і міжнароднае супольніцтва.

— Спадар Спекхард, што Вы пажадаеце чытачам нашай газеты?

— Не праходзіць і дня, каб я не думаў пра Беларусь і яе людзей, каб я не сумаваў па Беларусі. Я хачу пажадаць ім усяго самага найлепшага і пастаянна малюся пра лепшую долю для вашай краіны. ■

ПОГЛЯД

Прыярыйты для будучыні

Кастусь ТАРАСАЎ

Напрыканцы 80-х гадоў нашая грамадскасць шчыры падпісвала калектыўныя лісты ў абарону пакрыўджанай бальшавікамі царквы, патрабуючы вяртання вернікам адабраных у іх пад склады, казармы і піўныя храмаў, касцёлаў, манастыроў. Яшчэ панавала кампартыя, і дысадэнцкай інтэлігенцыі мроілася, што царква будзе апазіцыйная ўладам, як тое было напачатку хрысціянства, ва ўсялякім разе, паўплывае на вызваленне духодунасці з пад дзяржаўна-бальшавіцкага прыгнёту.

Калі партакраты зніклі, адраджаная царква і новыя ўлады лёгка паразумеліся і хутка знайшли агульную мову і мэты. У канкрэтным выпадку з беларускай дзяржавай такой мэтай стала інтэграцыя ў Расію пад выглядам «саюза славянскіх дзяржаваў» (бяззбройнае вяртанне імперыі).

Зразумела, што Руская праваслаўная царква і яе падраздзяленне — Беларускі экзархат — выказаў самаадданасць у вырашэнні такай прыемнай геапалітычнай задачы. Тым больш, што ідэя славянскага брацтва з Расіяй не ўсхвалявалі Украіну, Польшчу, Чэхію, Славакію, Балгарыю, Харватыю і Боснію. Няўдача з рэанімацый панславініскіх ідэяў навярнула прыхільнікам імперыі на папулярныя хачаі праваслаўную адукацію.

Артыкул, варта зазначыць, узбагачаны цікавай статыстыкай па канфесійным складзе вернікаў Беларусі, напісаны інтэлігентна і адрасаваны ў першую чаргу інтэлігенцыі і праваслаўнай грамадскасці. Трэба думыць, што інтэлігенцыю ўразіць звесткі пра загаданыя вышэй Фонд. «Дарчы, яго заснавальнікамі, — паведамляе Ул. Канаплёў, — сталі вядомыя ў Беларусі палітыкі, сярод якіх віцэ-прем'ер Савета міністраў Уладзімір Замяталін, міністр адукцыі Васіль Стражак, старшыня Дзяржавнага камітэта па аўтавыні Рыгор Фёдарава, намеснік старшыні Мінгарвыканкама Віктар Чыкін, старшыня Баранавіцкага гарвыканкама Міхаіл Паўлаў, депутаты беларускага парламента Юрый Астапчанка, Марыя Вінакурова, Пётр

Калугін, Ігар Катляроў, Анатоль Цюцюноў. Апякунскі савет Фонду ўзнікае мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыярх Экзарх усіх Беларусі».

Менавіта такую плынь дзяржаўнай зацікаўленасці адлюстроўвае надрукаваны ў газете «Звязда» за 29 красавіка гэтага года артыкул «Праваслаўе на Беларусі: мінулае, сучаснае, будучыня», напісаны Уладзіміром Канаплёвым.

Аўтарскі подпіс пад артыкулам пададзены з указаннем пасады — намеснік старшыні

Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, — што павінна паказаць чытчу важнасць узнятай праблемы. Побач з афіцыйнай пасадай называецца і грамадская: Ул. Канаплёў — адначасна і старшыня Беларускага фонду адзінства праваслаўных народаў.

Артыкул, варта зазначыць, ізбагачаны цікавай статыстыкай па канфесійным складзе вернікаў Беларусі, напісаны інтэлігентна і адрасаваны ў першую чаргу інтэлігенцыі і праваслаўнай грамадскасці. Трэба думыць, што інтэлігенцыю ўразіць звесткі пра загаданыя вышэй Фонд. «Дарчы, яго заснавальнікамі, — паведамляе Ул. Канаплёў, — сталі вядомыя ў Беларусі палітыкі, сярод якіх віцэ-прем'ер Савета міністраў Уладзімір Замяталін, міністр адукцыі Васіль Стражак, старшыня Дзяржавнага камітэта па аўтавыні Рыгор Фёдарава, намеснік старшыні Мінгарвыканкама Віктар Чыкін, старшыня Баранавіцкага гарвыканкама Міхаіл Паўлаў, депутаты беларускага парламента Юрый Астапчанка, Марыя Вінакурова, Пётр

Калугін, Ігар Катляроў, Анатоль Цюцюноў. Апякунскі савет Фонду ўзнікае мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыярх Экзарх усіх Беларусі».

Няма сумнёву, што людзі,

якія здзяйсняюць такія высокія пасады ў розных сферах (адасветы да камуністычнай партыі), маюць немалыя магчы-

нальны (і магчыма — дзяржаўны) рэлігіі Беларусі. Аўтар артыкула паказвае дзве групы інтэлігенцыі, якія маюць гэтак адказнае гісторычнае прызначэнне: «Да першай групы адносяцца розныя праваслаўныя брацтвы, фонды, культурныя цэнтры і выдавецтвы, таварысты, якія займаюцца сацыяльнай дапамогай

вога храма пад Мінскам сведчыць пра жаданне ўдзельнічаць у працэсе «самаідэнтыфікацыі» сілавых міністэрстваў Беларусі.

Сама дзіўнае, што, на думку намесніка старшыні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу, Беларусь яшчэ «шукае сваю ўласную нацыянальную ідэнтычнасць». Яе самаідэнтыфікацыя не можа атаясамівацца з адной канфесіяй. Але, тым не менш, менавіта праваслаўная грамадскасць па прычыне свайго гісторычнага

найбліжэйшага пасады ў працэсе «самаідэнтыфікацыі» сілавых міністэрстваў Беларусі. Нібыта Беларусь не мела ўласной мовы, нацыянальной культуры, самастойнай гісторыі. Лёгка прыгадаць, калі ўсё гэта было адкінута і штучна створана пустка, на якой зараз трэба знайсці нешта духоўнае.

Пастаўленая мэта па стварэнні культурных стэрэатыпаў

праваслаўнага кшталту, «агульных для ўсёй краіны», з абавязковасцю павядзенія краіні

добра вядомымі шляхамі у стан правінцыі Трэцяга Рыма.

Памылкова думаць, што фармуляванне «прыярыйты для будучыні» — тактычнае дзеянне, разлічанае, напрыклад, на пашырэнне папулярнасці А. Лукашэнкі сярод расійскага электрарата.

Презідэнт А. Лукашэнка як фізічна асаба можа быць не абраны на выбарах краініка саюзнай дзяржавы. Праваслаўвізация Беларусі — стратэгічны разлік імперскіх колаў Расіі, якія выкарыстоўваюць зручны палітычны момант і разлічваюць на паспяховаве зміншэнне культурнай самастойнасці Беларусі, распачатое ў XIX стагоддзі.

Тому ў рэальнасці ўся чыннасць беларускай інтэлігенцыі «праваслаўнага менталітэту» міжвольна працуе супраць будучыні беларускай дзяржаўнасці. Добрыя намеры інтэлігенцыі, як вядома, часцяком прыводзяць у пекла.

рычнага прызначэння садзейнічае фармуляванню прыярыйты для будучынай ідэалогіі, якая стане агульнай для ўсёй краіны» (падкрайслена мною). — К.Т.)

Іншымі словамі, заснаваныя вышэйшымі чыноўнікамі краіны фонды з дапамогай запрошанай грамадскасці будуть намагацца ўсталяваць праваслаўніцтва ў якасці нацыя-

са старэлым і інвалідам, дабрачыннасцю» Другая група адбывае тых, хто мае «праваслаўны менталітэт» (найперш, дзеячы культуры, літаратуры, мастацтва). Матэрыяльная база для выпрацоўкі «прыярыйты для будучынай ідэалогіі» існуе і пашыраецца. Сёння дзейнічае 1.081 праваслаўны прыход. Праваслаўе прыходзіць у войска. Урачыстасці адкрыцця першага палка-

Курапатам – дзяржаўны помнік

Мікалай Анцыповіч, дацэнт БДПА

Найболейш уражлівым узорам уздзеяння гістарычнай памяці на аздараўленне грамадства стала адкрыццё той страшнай трагедыі, якая адбылася ва ўрочышчы Курапаты ў 30–40-х гадах. З гэтага часу ў сусветнай свядомасці слова «Курапаты» стала асацыяравацца з большавіцкім тэорам. У Беларусі раскрыціе курапацкай трагедыі стала своеасаблівым стартам у барацьбе за адроджэнне дзяржаўнай незалежнасці.

Яшчэ ў 1989 годзе ўрадавай пастановай прадугледжвалася пабудова ў Курапатах помніка ахвярам тэорам. Невыкананне гэтай пастановы ўзбуджала дзеянасць дробных суполак на саматужнае выкананне гэтай святой справы.

Тыповым прыкладам саматужнасці, мастацкай безгустоўнасці і суб'ектыўнага вызначэння мэтавай скіраванасці будучага помніка з'яўляецца праект А.Белага – старшыні клуба «Спадчына». Адметнасцю гэтага праекта выступае ягоная заканспіраванасць, аб ім стала вядома толькі з газетнай публікацыі, дзе паведамляецца рэвізіты рахунку, на які прапаноўвалася первадзіць фінансавая ахвяраванні. Да як высытлілася пазней, увогуле ніякага праекта няма і не было, не кажучы ўжо аб маекце крыжа з упісаннем яго ў курапацкую прастору. Сп. А.Белы паказвае ўсё на пальцах. Аргамітэт па ўзвядзенні крыжа ў Курапатах, аб якім было абвешчана ў друку, на самой справе пачаў стварацца толькі праз месяц пасля пачатку збору ахвяравання ў помнік і серыі крытычных матэрыялаў у адрас А.Белага. Аб жыццёвасці гэтага камітэта гаворыць той факт, што ў яго быў кааптаваны нават тыя арганізацыі, кіраўніцтва якіх і не ведала аб гэтым. Напрыклад, дабрачынны фонд Крыжа Еўфрасінні Полацкай даваў толькі палярдную згоду на свой удзел у мемарыялізацыі курапацкай трагедыі, прытым з вельмі істотнай агаворкай: каб было арганізавана шырокое аблеркаванне праекта грамадскасці, спецыялістамі з абавязковымі стварэнінамі макета помніка з мастицкім, гістарычным, ідзялагічным абгрунтаваннем. Тым не менш А.Белы вялівым чынам уключыў гэтую арганізацыю ў аргамітэт. Падчас першага паседжання з-за аўтарытар-

гісторыі. Вельмі цяжка расцілумачыць, чаго больша ў аўтарскай задуме: мастацкага дылетанцтва, гістарычнай недасведчанасці ці проста звычайнай ідэалогіі, якая скіраваная на змяненне сэнсавай сутнасці Курапаты як месца масавых бальшавіцкіх расстрэлаў.

Няма патрэбы тлумачыць немагчымасць перадачы праз чытаніе несаўторнай кампазіціі крыжа вялікай асветніці: залатых пласцін з выявамі на верхніх крыжовых канцах Ісуса Хрыста, Іаана Хрысціцеля, аргамітэта.

Вялізарны камень, на ім выкананы ў чыгуне і павялічаны памеры да 3-х метраў крыж святой Еўфрасінні, выявы беларускіх святых, над якімі пануе эпітафія «Пакутнікам Беларусі». Уся гэтая эксплектыка і складае сутнасць будучага помніка ў Курапатах, які, па задуме А.Белага, павінен кампенсаваць нежаданне кіраўніцтва нашай краіны з годнасцю ўвекавечыць ці не самую трагічную старонку беларускай

Іаана Прадзечы, Боскай Маці, выкананых у тэхніцы перагародчатых эмаляў, і ў цэнтры ніжняга серадкрыжжа – выявы чатырох евангелістў, а таксама арханёла Гаўрыла і Міхаіла. Калі ж, як вынікае з друку, сп.Белы мае намер замест біблейскіх персанажаў змясціць выявы беларускіх святых, то прычым тутуж напрастольны крыж святой Еўфрасінні. Гэта ўжо будзе

крыж вельмі зямнога А.Белага.

У гэтым выпадку неабязкоўным падаюцца залішнія намаганні па пастаноўцы чарговага крыжа ў Курапатах, прэтэнзіі на агульны дзяржаўны пакутніцкі сімвал з абавязковым пад яго зборам ахвяравання ўсёй краіне. Мабыць, заzemленасць «аўтарскага» крыжа і дазваляе змясціць (пакуль што ў фантазіях Белага) на ім толькі праваслаўных святых, не пакінуўшы, напрыклад, месца святым Яасафату Кунцэвічу, і зарэзервавашы на крыжы месца для беларускіх рыма-каталікоў, якіх, як лічыць А.Белы (?!), у перспектыве павінен кананізаваць Рым. Надпісы на тыльным баку прозвішчаў руліўшчы і фундатараў узвядзення крыжа будуть выгладаць, мякка кажучы, крыліва і назойліва на фоне безыменных магілаў ахвяраў тэорам ў Курапатах.

Вядома, і грамадскі камітэт (калі такі дзеяйнічэ), і асаўбіта сп.Белы ці любы іншы грамадзянін мае права паставіць крыж, помнік, памятны знак бязвінна загінутым у Курапатах. Але прэтэндаваць на ўшанаванне памяці ўсіх курапацкіх пакутнікаў мае права толькі дзяржава. Чаму менавіта дзяржава? Чаму менавіта дзяржава, а не шырокая грамадскасць? Адказ палягае на наступным. Трагедыя Курапаты – гэта не толькі вынік камуністычнай ідэалогіі, але і ўніменшай ступені – вынік адсутнасці ў 30-х, 40-х гадах суверэнай беларускай дзяржавы. Пагэтаму менавіта адроджаная беларуская дзяржава-насць павінна ўсімі сродкамі, у tym ліку і мастацка-манументальнымі, замацаваць у памяці сучаснікаў і нашчадкаў трагедыі беларускага народа падчас заходжання яго пад стаўнікай уладай. Такога роду падыход да гістарычнай памяці з боку дзяржавы з'яўляецца практычна ідэалагічнай грантам немагчымасці паўтарэння генацыду супраць беларускага народа. Калі ж кіраўніцтва Рэспублікі Беларусь яшчэ не «саспела» для такога разумення, то пачэсным абавязкам грамадскасці павінна быць рашичча патрабаванне выкананца пастанову Савета міністраў 1989 года.

Прыярытэт дзяржавы не прынікае ролі грамадскіх арганізацый у імкненні ўзбу-

даваць помнік у Курапатах коштам народных ахвяраванняў. Але грамадскі чын пабудовы помніка ні ў якім разе не павінен прыніцаць ягоным мастицкім вартасцям. У адваротным выпадку нават інфармацыйны камень, які быў паставіты ў Курапатах яшчэ 10 гадоў назад ад імя афіцыйных уладаў, з'яўляецца значна лепшым напамінкам аб ахвярах, чым будучы «крыжамадэрн» А.Белага.

Сама прэтэнзійнасць называе «Пакутнікам Беларусі» патрабуе адказу на пытанне: што такое пакутніцтва? Паняцце пакутніцкай смерці ўключае ў сябе і лёс людзей, якія загінулі ад рук злачынцаў на бытавой глебе, і ахвяраў авія- і аўтакатастроф, прыродных катаклізмаў і г.д. Сюды ўключаюцца і ахвяры палітычнага тэорам, усемагчымых войнаў і рэвалюцый. Адсутнасць у назве крыжа ўдакладнення пакутніцтва як выніку сталінскага генацыду дае падставы адносіць сюды ўсіх іншых смерціх, якія прынялі ненатуранальную смерць за ўсё тысячагодовую гісторыю нашай Бацькаўшчыны. У сувязі з гэтым узікае і другое пытанне: а ці абавязкова, каб агульнабеларускі пакутніцкі помнік знаходзіцца ў Курапатах? Курапацкая «прывязка» крыжа А.Белага з абезасбленай эпітафіяй «Пакутнікам Беларусі» і з прэтэнзіяй на Еўфрасінніеўскі выяўліе жаданне прыдаць Курапатам статус камуністычнай могілак. І ўсё гэта рабіцца з адзінай мэтай: замяніць факты камуністычных злачынстваў на Беларусі ў 30-х, 40-гадах на прыдатнае для ўсіх выпадкаў і часоў пакутніцкай смерці.

Жадае А.Белы гэтага ці не, а фактычна ён падзяляе думку сумнівадомага прафесара А.Залескага, з ягоным жаданнем вытрутіць з людской памяці Курапаты як месца бальшавіцкага генацыду супраць беларускага народа. Калі ж кіраўніцтва Рэспублікі Беларусь яшчэ не «саспела» для такога разумення, то пачэсным абавязкам грамадскасці павінна быць рашичча патрабаванне выкананца пастанову Савета міністраў 1989 года.

ПЫТАННЕ – АДКАЗ

Як паўплывае падвышэнне мінімальнай зароботнай платы на памер пенсіі ў траўні?

Ганна КАПЫЦКА, Мінск

Як паведамілі нам у міністэрстве сацыяльнай абароны, змяненне МЗП цягне за сабой падвышэнне мінімальнай пенсіі, якая з 1 траўня складзе 9 мільёнаў 195 тысяч рублёў. Аднак тым, што атрымлівае такую пенсію, належыць яшчэ надбуйка ў паўтара мільёна. Так што менш за трох мільёнаў пенсіяры атрымліваць не будуть. У сярэднім пенсіі ў траўні павялічыцца на 17,2%. Максимальную пенсію будуть атрымліваць непрацујучыя пенсіянеры, што маюць працоўны коефіцыент 4 (гэта тыя, хто меў найбольшыя заробкі), – яна складзе 9 мільёнаў 195 тысяч рублёў. Што ж датычыць пенсіянераў, якія яшчэ працујуць, то максімальная пенсія для іх (пры коефіцыенте не менш за 1,3) складзе 6 мільёнаў 675 тысяч рублёў. ■

У нас у Асіповічах вось ужо два месяцы няма прышчэпкі АКДС – нашыя дзеци могуць захварэць на коклюш, дыфтэрью ці слупнік. Што нам рабіць?

Сям'я П.

Вядучы эпідэміёлаг міністэрства аховы здароўя Людміла Мосіна паведаміла нам, што сапраўды недзе на працягу месяцаў у Асіповічах адсутнічала прышчэпка АКДС. Па яе словах, гэта было выкліканы цяжкасцямі з канвертацый валюты (мы звычайна закупляем гэту прышчэпку ў Расіі). Нядайна Беларусь напрасіла Сусветную арганізацыю аховы здароўя дапамагчы некаторымі прышчэпкамі, і яны былі нам передадзены ў якасці гуманітарнай дапамогі. У склад дапамогі мусіла ўваходзіць і АКДС, аднак чамусыці не пакуль не дастаўлі. Людміла Мосіна запэчніла нас, што прышчэпку ў Асіповічы хутка прывезуць.

АКДС першы раз уводзіцца немаўлятам у трохмесячным узросце, потым у чатыры з пяцій месяцаў, у 6 месяцаў і ў год. Пасля траба прышчапляцца кожны пяць гадоў. Найбольшую проблему, па словам эпідэміёлага, прадстаўляюць дарослыя людзі, якія простираюцца падыходамі дапамагчы некаторымі прышчэпкамі, і яны былі нам передадзены ў якасці гуманітарнай дапамогі. У склад дапамогі мусіла ўваходзіць і АКДС, аднак чамусыці не пакуль не дастаўлі. Людміла Мосіна запэчніла нас, што прышчэпку ў Асіповічы хутка прывезуць. ■

**Падрыхтаваў
Расціслаў ПЕРМЯКОЎ**

ПРАГРАМА СТЫПЕНДЫЯЎ ДЛЯ СТУДЯЎ У ПОЛЬШЧЫ НА 1999/2000 ГОД.

Фонд імя Стэфана Баторыя ў Варшаве абвяшчае конкурс на гадавыя стыпэнды ў Польшчы для студэнтаў 3 і 4 курсаў вышэйшых навучальных установаў Беларусі, якія знаходзяцца на этапе напісання дыплёмаў у галіне:

- Права і адміністрацыі;
- Макраэканомікі;
- Сацыяліёгі;
- Дзяржаўнага кіравання і адміністрацыі;
- Гісторыі;
- Міжнародных стасункаў, паліталёгії.

Тэма дыплёма павінна датычыць праблемаў сучаснай Беларусі і магчымасцяў іх систэмнага вырашэння.

Кандыдат на стыпэндый ў Польшчы павінен адрознівацца вельмі добрымі адзнакамі сваіх папярэдніх студыяў. Веданыя польскія мовы (пасынкае або актыўнае) будзе вельмі дарожы, хаця і не звязана з ахвярзковымі (Фонд забясьпечвае для стыпэндытаў мясячныя падрыхтоўчыя курс польскіх мов на працягу 1-28 жніўня 1999 г.).

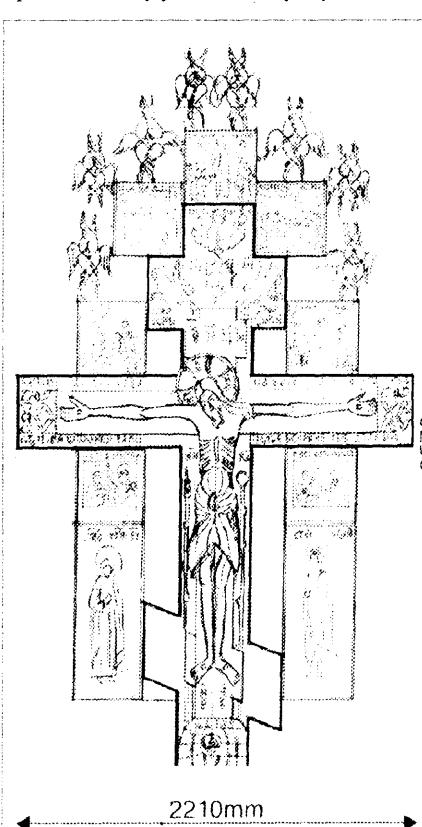
Фармуляры анкетаў, а таксама дадатковую інформацію можна атрымаць штодзённа ў панядзелкі да пятніцы ад 11 да 17 гадзін у «Маладёжным інфармацыйным Цэнтры» (Менск, вул. Дараўшэвіча 4-2, ад пл. Якуба Коласа, на падрачы Палітэхнічнай Акадэміі) тэл.: 2-32-27-43

e-mail: yic@cscsc.lingvo.minsk.by

Цалкам аформленыя заявы просім дасылаць да 25 траўня 1999 г. на адрэс:

Польскі Інстытут, вул. Румянцева, 6, 220034, Менск, з надпісам – стыпэндия

**Рэдакцыя газеты
запрашае на працу
карэктара
і наборшчыцу
з вопытам працы.
Абавязковое
валоданне беларускай
і рускай мовамі.
Тэл. 2-100-253**

Дорогие братя и сестры!

На окраине Минска в поселке Новінкі на пожертвования благотворителей, собираемых сестрами на улицах нашего города, ведется строительство женской окружной и Православной храмов на имя Святой Преподобномученицы Великой княгини Елизаветы и Святителя Николая. На территории монастыря решено воздвигнуть по чудом сохранившимся копии миниатюре XIX века Пречистинский и Животворящий Крест Господень. Требуются значительные средства. Мы обращаемся ко всем нашим дорогим Господе благодеяниям! Помогите! Кто не может деньгами – молитвой.

Ваше имя будет записано в монастырский синодик для поминовения.